

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “ตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี
- 2) เพื่อสร้างตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรีจำนวน 295 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้น (Two-Stage Sampling) ทั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนเมษายน 2560 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 คุณลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

ผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.10 มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาคืออายุระหว่าง 70 - 79 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.90 โดยเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 84.07 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 9.15 และ 4.40 ตามลำดับ ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 60.34 รองลงมาคือว่างงาน/ไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 24.75 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท รองลงมาคือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.79 และ 17.96 ตามลำดับ ด้านความเพียงพอของรายได้ พบว่ามีรายได้เพียงพอ ไม่มีเงินเก็บ คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาคือรายได้ไม่เพียงพอ และรายได้เพียงพอ มีเงินเก็บ ซึ่งมีร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 31.50 และ 29.50 ตามลำดับ ด้านภาระหนี้สิน พบว่ามากกว่าครึ่งไม่มีหนี้สิน ด้านสถานภาพสมรส พบว่าเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.63 ด้านศาสนา พบว่านับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ด้านสถานะในครอบครัว พบว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 64.40 โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 – 3 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.83 รองลงมาคือมีสมาชิกในครอบครัว 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว (มีสองรุ่น คือ สามี ภรรยา ลูก) และครอบครัวขยาย (มีหลายรุ่น คือการมีสมาชิกในครอบครัวหลายคน เช่น ปู่/ย่า หรือ ตา/ยาย และสามี ภรรยา ลูก) ในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 41.36 ด้านผู้ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน/การรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ดูแลตนเอง และบุตรสาว/บุตรชาย เป็นผู้ดูแล คิดเป็นร้อยละ

ที่เท่ากันคือ ร้อยละ 44.41 ผู้สูงอายุที่มีความอยู่ดีมีสุขมาก คิดเป็นร้อยละ 78.64 ด้านภาวะสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุมีสุขภาพดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.61 ด้านความสบายใจ/ไม่วิตกกังวล พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่สบายใจมาก คิดเป็นร้อยละ 77.29 ด้านความรู้สึกหดหู เศร้า หรือท้อแท้ สิ้นหวัง พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้น คิดเป็นร้อยละ 80.30 และด้านความรู้สึกเบื่อ ทำอะไรก็ไม่เพลิดเพลิน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้น คิดเป็นร้อยละ 73.90 ด้านโรคประจำตัว พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 45.08 รองลงมาคือโรคประจำตัวอื่นๆ เช่นไขมันในเส้นเลือดสูง กระจกเสื่อม ภูมิแพ้ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.07 ด้านสมาชิกในครอบครัวที่ต้องสูบบุหรี่เป็นประจำ พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครอบครัว ด้านสมาชิกในครอบครัวที่ต้องดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกวัน หรือเป็นประจำ พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกที่ต้องดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 72.90 นอกจากนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมปฏิบัติการทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 69.15 และเข้าร่วมภารกิจทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ 88.80

5.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในแต่ละขั้นตอน เมื่อพิจารณาโมเดลที่ 3 คือนำปัจจัยสถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) ปัจจัยด้านการปฏิบัติการทางสังคมและศาสนา (X_8) ปัจจัยด้านชีวิตครอบครัว (X_5) เข้ามาในสมการ พบว่าปัจจัยทั้งสามร่วมกันอธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 25.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 ปัจจัยได้แก่ สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) การปฏิบัติการทางสังคมและศาสนา (X_8) ชีวิตครอบครัว (X_5)

5.1.3 สร้างตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยสถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) การปฏิบัติการทางสังคมและศาสนา (X_8) ชีวิตครอบครัว (X_5) สามารถร่วมกันอธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ (Y) ได้ร้อยละ 25.40 (Adjusted R Square = 0.254) โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 1.701 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ (Z) ในรูปคะแนนมาตรฐาน (สัมประสิทธิ์ถดถอยที่ปรับค่าแล้ว) คือ

$$Z = 0.323Z_{X_4} + 0.174Z_{X_8} + 0.169Z_{X_5}$$

กำหนดให้ Z_{x_4} = สถานการณ์ด้านการเงิน
 Z_{x_5} = ชีวิตครอบครัว
 Z_{x_6} = การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา

จากสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน แปลความหมายได้ว่าถ้าสถานการณ์ด้านการเงินเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุจะมีคะแนนมาตรฐานเพิ่มขึ้น 0.323 หน่วย ถ้าการปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุจะมีคะแนนมาตรฐานเพิ่มขึ้น 0.174 หน่วย และถ้าชีวิตครอบครัวดีขึ้น 1 หน่วย ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุจะมีคะแนนมาตรฐานเพิ่มขึ้น 0.169 หน่วย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ตัวแบบเพื่อพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี” พบว่าปัจจัยสถานการณ์ด้านการเงิน การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา และชีวิตครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 สถานการณ์ด้านการเงิน

สถานการณ์ด้านการเงินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา จิวพัฒนกุล (2010) ที่สรุปว่าภาวะเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลโดยอ้อมทางบวกต่อความอยู่ดีมีสุขในครอบครัวโดยส่งผ่านตัวแปรความเกี่ยวพันในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีชัย เชสูงเนิน และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ (2554: หน้า 190 – 192) ที่พบว่าความเพียงพอของรายได้ ความรู้สึกมั่นคงในทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทองแดง จอมวิสาน (2556) ที่พบว่าการมีรายได้ ไม่มีหนี้สิน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการมีสถานการณ์ด้านการเงินที่ดี มีรายได้เพียงพอจะสามารถทำให้ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน หรือปัจจัยสี่ได้ เช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าวก็จะทำให้มีความอยู่ดีมีสุขนั่นเอง

5.2.2 การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา

การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนามีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีชัย เชสูงเนิน และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ (2554: 190 – 192) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ เนื่องจากจะทำให้มีความสบายใจ และส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข

5.2.3 ชีวิตครอบครัว

ด้านชีวิตครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา จิวพัฒนกุล (2010) ที่สรุปว่าความเกี่ยวพันในครอบครัว มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อความอยู่ดีมีสุขในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของทองแดง จอมวิสาน (2556: หน้า 106 - 110) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในชุมชนเมืองโพธิ์ทอง แขวงเวียงจันทน์ จากการศึกษาพบว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมมีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ นอกจากนี้จากงานวิจัยของวัชรีย์ ด่านกุล (2557) การอยู่ร่วมครัวเรือนเดียวกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและทำให้มีความอยู่ดีมีสุข และสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม ถ้าคนในครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง พึ่งพาตนเองได้จึงทำให้มีความอยู่ดีมีสุข

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีการส่งเสริมการออมให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาพบว่า สถานการณ์ด้านการเงินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานแล้ว และยังคงได้รายได้จากบุตร และเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ ไม่มีเงินเก็บ ถึงร้อยละ 39.00

2. การปฏิบัติการกิจทางสังคมและศาสนา จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมปฏิบัติการกิจทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 69.20 และเข้าร่วมภารกิจทางศาสนา ถึงร้อยละ 88.80 ซึ่งถือว่ามากพอสมควร แต่การเข้าร่วมภารกิจทางสังคมถือว่าน้อยกว่ามาก ดังนั้นอาจส่งเสริมการปฏิบัติการกิจทางสังคมและศาสนา เช่น ประกาศเสียงตามสาย เพื่อเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และศาสนา เช่น เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ สวดมนต์เป็นประจำ หรือทำบุญ เป็นต้น

3. ด้านชีวิตครอบครัว ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรักใคร่ ผูกพันกัน หรือความอบอุ่นให้ครอบครัว นอกจากนี้ผู้ปกครองก็ควรปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีความกตัญญูต่อบุพการี และผู้มีพระคุณ เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบล อำเภอกำแพง หรือจังหวัดอื่นๆ เพื่อปรับปรุงหรือจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพล หรือความต้องการของแต่ละพื้นที่